

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 7Co/201/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4108233109
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 07. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erika Madarászová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2019:4108233109.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eriky Madarászovej a sudkýň JUDr. Sidónie Sládečkovej a JUDr. Lenky Halmešovej, v spore žalobkyne: Z. P., nar. XX.XX.XXXX, bytom Y. XX, X., zastúpená: Mgr. Matúš Beresecký, advokát, so sídlom Farská 33, Nitra, proti žalovaným: 1. Z. Y., nar. XX.XX.XXXX, bytom H. XXX, zastúpený žalovanou v 2. rade, 2. S. Y., nar. XX.XX.XXXX, bytom H. XXX, o určenie vecí patriacich do dedičstva, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Nitra č.k. 18C/170/2008-887 zo dňa 19. decembra 2017, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e** .
Žalovaným nepriznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1.Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu žalobkyne , ktorá sa domáhala po pripustení zmeny petitu (uznesením zo dňa 08.04.2013 č.k. 18C/170/2008-402) určenia , že nehnuteľnosť nachádzajúca sa v okrese X., v obci H., v kat. úz. H., zapísaná na LV č. XXX, ako parcela č. XXX - záhrada, o výmere 169 m² v celosti a na LV č. XXXX, ako parcela č. XXX/X - zastavané plochy a nádvorja. o výmere 212 m², v podiele 2/3-iny, evidovanom na LV v prospech odporcov Z. Y. a S. Y., rod. S., patria do dedičstva po zomrelej H. P., rod. B., nar. XX.X.XXXX. O trovách konania rozhodol tak, že žalovaným v 1. a 2. rade priznal ich náhradu v rozsahu 100%. O trovách štátu rozhodol tak, že ich náhradu znáša štát.

Svoje rozhodnutie odôvodnil ust. § 460 Občianskeho zákonníka, § 77 ods. 1 CSP, § 134 ods. 1,3 Občianskeho zákonníka ako aj zisteným skutkovým stavom na základe čoho dospel k záveru, že žalobe nie je možné vyhovieť. Poukázal na to, že žalobkyňa sa žalobou domáhala určenia, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po jej nebohej matke H. P., rod. B., pričom na takomto určení mala naliehavý právny záujem a to s poukazom aj na rozhodnutie 3Cdo 112/2014, kedy súdna prax akceptuje žaloby, ktorým sa dedič domáha určenia, že tá ktorá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, nakoľko ide o posúdenie, či poručiteľ bol v čase smrti vlastníkom tejto veci. Určovaciou žaloba spočíva v tom, že vec patrí do dedičstva po poručiteľovi a teda, že ju poručiteľ vlastnil v okamihu svojej smrti, môže uplatňovať len ten, koho práv a povinností sa takéto určenie týka. Zdôraznil, že v takomto konaní vzniká nerozlučné spoločenstvo a na konaní sa zúčastňujú dedičia väčšinou preto, že vstupujú do konania namiesto poručiteľa, alebo že predmetom konania je spor o dedičské právo, alebo že uplatňujú nároky týkajúce sa majetku poručiteľa, ktorý doposiaľ nebol v dedičskom konaní vyporiadaný. Stranou sporu preto musia byť všetci tí, ktorí prichádzajú do úvahy ako dedičia poručiteľa. Konštatoval, že v danom prípade stranou sporu v konaní o určenie, že sporná nehnuteľnosť patrí do dedičstva mala byť aj sestra žalobkyne H.. H. X., ktorá spolu so žalobkyňou prichádza do úvahy ako dedič zo zákona v prvej dedičskej skupine s poukazom na dedičské konanie vedené na tunajšom súde pod sp. zn. D/552/1996. Keďže sestra žalobkyne sa v danom konaní sa nezúčastnila konania, či už na strane žalobkyne alebo žalovaných,

teda konania sa nezúčastnili všetci nerozluční spoločníci, dedičia, žalobe nemohol vyhovieť vzhľadom na nedostatok vecnej legitímácie vyplývajúcej z hmotného práva. V tejto súvislosti uviedol, že nesprávne určenie okruhu strán sporu v sporovom konaní nemôže súd odstrániť z úradnej povinnosti a ani nemal povinnosť o tomto nedostatku žalobkyňu poučiť. Navyše uviedol, že ak by ja bola splnená podmienka vecnej legitímácie v konaní, súd na základe vykonaného dokazovania mal za preukázané, že žalovaní nadobudli vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam vydržaním, nakoľko splnili zákonné podmienky vydržania. Podľa názoru súdu prvej inštancie v konaní bolo preukázané, že nehnuteľnosti zapísané na LV číslo XXXX nachádzajúce sa v kat. úz. H. parc. č. XXX o výmere 169 m² boli zapísané na podielových spoluvlastníkov a to osoby židovského pôvodu, hoci žalovaní nehnuteľnosti kúpili v celom rozsahu, tak ako sú vedené na LV číslo XXX,XXXX. Nehnuteľnosti boli prevedené neformálnou zmluvou na manželov L., ktorý ich v roku 1968 odpredali žalovaným. Žalovaní predmetné nehnuteľnosti užívali ako svoje vlastné, pričom v užívaní nehnuteľností neboli rušení, užívali nehnuteľnosti dobromyseľne a to od roku 1968. Skutočnosť, že nehnuteľnosti užívali žalovaní bolo preukázané i vykonaním ohliadky na mieste samom, keď predmetné nehnuteľnosti boli riadne oplotené, sú užívané žalovanými, čo bolo potvrdené i výsluchom svedkov E. F., H. F., H. P., C. P., F. P.. V konaní bolo preukázané, že nehnuteľnosti v takom stave ako ich v dobrej viere užívali od roku 1968 a užívajú i naďalej si právne usporiadali v roku 1999. V konaní úspešným žalovaným podľa § 255 ods. 1 CSP priznal náhradu trov konania v rozsahu 100%. O náhrade trov konania štátu, ktoré vznikli za účinnosti OSP, rozhodol s ohľadom na výsledok konania. Keďže žalobkyni bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov a žalovaní boli v konaní úspešní s poukazom na ust. § 470 ods. 2 CSP rozhodol tak, že trovy štátu znáša štát.

2. Proti tomuto rozsudku podala písomne v zákonnej lehote odvolanie žalovaná, ktorá navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a rozhodol rozsudkom tak, že žalobe vyhovie a prizná jej právo na náhradu trov konania vo výške 100% , alternatívne napadnutý rozsudok zrušil a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie z dôvodu, že je potrebné v konaní na súde prvej inštancie doplniť dokazovanie. Žiadala, aby súd zohľadnil následok rozhodnutia vo veci samej, pretože rozhodnutím, že do dedičstva po poručiťelovi patrí nejaká vec totiž neznamená, že súd určuje, kto ku dňu smrti tohto poručiťela vlastnícke právo nadobudne. Samotné určenie sa týka iba určenia toho, čo poručiťelovi patrilo ku dňu jeho smrti, a nie toho, kto sú dedičia. V tejto súvislosti poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR, ktorý rozsudkom v konaní 28Cdo 2375/2012 prelomil rozhodovaciu prax, kedy rozhodol o tom, že žalobu o určenie, že do dedičstva po poručiťelovi patrí, môže podľa ktorýkoľvek z dedičov. Bránila sa tým, že skutočnosť, či vec patrí do dedičstva, nie je určením okruhu dedičov, ale len hmotnoprávnym určením o tom, že ku dňu smrti poručiťela patrila, tá ktorá vec do jeho vlastníctva. Až v nasledujúcom dedičskom konaní je určovaný nezávisle na predchádzajúcom súdnom rozhodnutí okruh dedičov, ktorým zostáva zachované dispozičné právo s predmetom dedičstva. Notár určí, kto sú dedičia, títo nemusia byť v čase rozhodovania súdu ani známi, tí môžu dediť zákonným spôsobom podľa dedičských skupín, môžu uzavrieť dohodu o spôsobe rozdelenia dedičstva a môžu nakoniec aj dedičstvo odmietnuť, čím sa okruh dedičov, ktorí vlastníctvo skutočne nadobudnú ustáli a môže sa zmeniť oproti okruhu účastníkov, ktorí v spore o určenie, že do vlastníctva po poručiťelovi patrí, vystupujú ako žalobcovia. Zdôraznila, že žalovaní na nadobudnutie vlastníckeho práva nemali žiadny titul a tento nebol v celom rozsiahlom dokazovaní preukazovaný. Poukázala na dôvody uvedené súdom prvej inštancie ohľadne danosti titulu nadobudnutia vlastníckeho práva žalovanými a na možnosť prihliadať na domnelý dôvod (titulus putativus). Namietala, že pokiaľ by súd takúto argumentáciu žalovaných pripustil, mal by sa potom zaoberať hodnovernosťou ich tvrdenia, že právny dôvod, o ktorý svoje tvrdenia opierajú je tak zrejмый, že sa mohli s ohľadom na všetky okolnosti domnievať, že nehnuteľnosti nadobudli zákonným spôsobom. Vytýkala súdu prvej inštancie, že sa v odôvodnení napadnutého rozsudku nijako nezaoberal skutočnosťami uvedenými v notárskej zápisnici samotnými žalovanými, ktorí uviedli takú postupnosť nadobudnutia vlastníckeho práva, ktorá ani nie je možná. Žiadala zohľadniť, že domnelý, putatívny titul je ťažko pochopiteľný, už len z toho, že samotní žalobcovia odvodzujú nadobudnutie vlastníckeho práva od manželov L., osôb, ktoré tak ako to uvádzajú, nikdy vlastnícke právo od židovských občanov, evidovaných v pkn. vložkách nadobudnúť nemohli. V roku 1945 totiž boli maloletí a nemohli byť manželia. Taktiež nemohli uvedeným spôsobom vlastnícke právo nadobudnúť vzhľadom na ich nízky vek, manželka E. L., nar. X.XX.XXXX, A. L., rod. F. sa narodila dňa XX.XX.XXXX a v čase kedy mala nadobudnúť vlastníctvo od židovských občanov, mala 3 roky. Do roku 1967 nehnuteľnosť v susedstve parc. č. XXX/X mimo sporných nehnuteľností, užívala C. Z., rod. Y., ktorá túto nehnuteľnosť predala manželom L. a od nich v roku 1968 túto nehnuteľnosť v susedstve nadobudli žalovaní. V kúpnych zmluvách však nebola uvedená parcela č. XXX a tak žalovaní nemohli túto parcelu nadobudnúť a ani sa domnievať, že im patrí. Túto skutočnosť žalovaní v samotnej notárskej

zápisnici neuviedli, nakoľko by priamo spochybnili svoj nadobúdaci titul a tým aj svoju dobromyseľnosť k sporným nehnuteľnostiam. Takto sa s ohľadom na vykonané dokazovanie, skutočnosti uvedené v notárskej zápisnici javia ako vymyslené. Vo vzťahu k určeniu, že H. P., rod. B., matka žalobkyne, nadobudla vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam, (odôvodnenie napadnutého rozsudku bod 18) žalobkyňa uviedla, že v rozsiahlom dokazovaní bolo nepochybne preukázané, že vlastníctvo H. P., rod. B., ku dňu jej smrti nepochybne boli aj sporné nehnuteľnosti v časti, v ktorej si ich osvedčili žalovaní a v súčasnosti sú tieto na príslušných LV správou katastra evidované ako ich vlastníctvo.

3. Žalobkyňa následne písomným podaniami zo dňa 27.12. 2017, 03.01. 2018 dopĺňala podané odvolanie, v ktorých podrobne opísala spôsob užívania sporných nehnuteľností. Vytýkala súdu prvej inštancie, že zatajil kúpne zmluvy starej matky a nevypočul C. X..

4. K odvolaniu žalobkyne sa písomne vyjadrili žalovaní v 1. a 2 rade, ktorí navrhli, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil a žalovaným priznal náhradu trov konania. Uviedli, že odvolanie žalobkyne je v celom rozsahu nedôvodne a skutočnosti v ňom uvedené sú nepravdivé a zavádzajúce, ničím nepodložené a právne bezvýznamné tvrdenia. Podľa ich názoru, keďže petit žaloby znie na určenie, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva, je zrejmé, že sa jedná o žalobu podanú pôvodne podľa ust. § 80 písm. c) OSP, pri ktorej musí žalobkyňa preukázať nielen naliehavý právny záujem, ale aj aktívnu vecnú legitimáciu na podanie takejto žaloby. Pokiaľ ide o hmotno-právny nárok žalobkyne uviedli, že žalobe nie je možné vyhovieť z dôvodu, že žalobkyňa nesprávne žalovala, keď účastníčkou súdneho konania nebola aj ďalšia zákonná dedička - jej sestra H.. H. X. rod. P. a zároveň žalobkyňa v konaní neuniesla dôkazné bremeno. Žiadali zohľadniť, že ani jedným dôkazom vykonaným v tomto konaní neboli preukázané tvrdenia žalobkyne o tom, že by vlastnícke právo k žalovaným nehnuteľnostiam malo svedčať v prospech matky žalobkyne. Zdôraznili, že sporné nehnuteľnosti nadobudli kúpnu zmluvou zo dňa 05.06.1968 od predávajúcich - manželov E. a A. L. a od tej doby ich užívajú dobromyseľne a nerušene a platia za ne dane a poplatky spojené s vlastníctvom nehnuteľností. Časť nehnuteľností, a to parc. č. XXX - záhrady o výmere 169 m² v celosti a parc. č. XXX/X - zast. plochy a nádvorja o výmere 212 m² v 1/3 k celu žalovaní nadobudli podľa Notárskej zápisnice č. N 256/99 JUDr. Jany Jánoškovej, notárky zo dňa 10.09.1999 titulom vydržania vlastníckeho práva podľa ust. § 134 Občianskeho zákonníka a ust. zákona č. 323/1992 Zb. (Notársky poriadok), v súlade s vtedy platnými právnymi predpismi, t. j. viac ako 10 rokov ich nikto v dobromyseľnej držbe nerušil.

5. Krajský súd v Nitre ako súd odvolací (§ 34 zák.č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku, ďalej len „CSP“) viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379 CSP a § 380 ods. 1 CSP) a viazaný skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie (§ 383 CSP) prejednal vec bez nariadenia pojednávania s verejným vyhlásením rozsudku pri splnení si povinnosti upravenej v ustanovení § 219 ods. 3 CSP a po prejednaní veci dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je treba podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdiť.

6. Podľa § 78 ods. 1 CSP nútené spoločenstvo je procesné spoločenstvo, v ktorom osobitný predpis vyžaduje pre úspech v spore účasť všetkých subjektov právneho vzťahu.

7. Podľa § 78 ods. 2 CSP súd žalobu zamietne, ak nie je splnená podmienka účasti všetkých subjektov podľa odseku 1.

8. V prejednávanej veci nebolo medzi stranami sporné, že dedičkami po H.j zomrelej dňa 22.01.1996 je žalobkyňa a jej setra H.. H. X. rod. P.. Uvedená skutočnosť vyplýva aj z obsahu dedičského spisu vedeného na Okresnom súde Nitra pod sp.zn. D 552/96 po poručiteľke H. P. rod. B. zomrelej dňa XX.XX.XXXX. Dedičské konanie nie je doposiaľ skončené. Žalobkyňa sa v tomto spore domáha určenia, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po zomrelej H. P., rod. B., nar. XX.X.XXXX Dôvodom pre zamietnutie žaloby žalobkyne súdom prvej inštancie bol v prvom rade nedostatok vecnej legitimácie daný skutočnosťou, že stranou tohto sporového konania neboli všetci dedičia po poručiteľke.

9. Odvolací súd po prejednaní veci dospel k záveru, že záver súdu prvej inštancie o nedostatku vecnej legitimácie žalobkyne daného skutočnosťou, že stranou tohto sporu nebola aj ďalšia dedička po poručiteľke H. P. rod. B. zomrelej dňa XX.XX.XXXX, sestra žalobkyne H.. H. X. rod. P. je správny a vychádza z ustálenej rozhodovacej praxe súdov Slovenskej republiky. Súd prvej inštancie správne rozhodol, keď žalobu žalobkyne z uvedeného dôvodu zamietol. Aj podľa názoru odvolacieho súdu v sporoch s inými osobami, ktoré sa týkajú veci alebo majetkových práv, patriacich do dedičstva, sa vzťah dedičov k poručiteľovmu majetku prejavuje tým, že sa u nich jedná o nútené spoločenstvo (§78 ods. 1 CSP), keď existencia tohto spoločenstva je vynútená hmotnoprávnou úpravou. Dedičia totiž majú také spoločné práva a povinnosti, že rozhodnutie v spore sa musí vzťahovať na všetkých dedičov.

10. Najvyšší súd Slovenskej republiky v unesení zo dňa 6. marca 2017 sp. zn. 3 Cdo 6/2017 v bode 26.1 uviedol : „Ustálená rozhodovacia prax najvyššieho súdu“ je vyjadrená predovšetkým v

stanoviskách alebo rozhodnutiach najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovisk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a vecne na ne nadviazali“.

11. Problematika okruhu účastníkov konania v konaní o určenie vecí patriacich do dedičstva bola Najvyšším súdom Slovenskej republiky riešená v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. júla 2000 sp. zn. 3 Cdo 131/99, ktorý bol v Zbierke stanovisk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky publikovaný ako R 65/2003 a závery v ňom uvedené neboli v neskorších rozhodnutiach Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prekonané. K obsahovo identickým záverom, ako v tomto rozhodnutí, dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky tiež v rozsudku zo dňa 31. júla 2012 vo veci vedenej pod sp. zn. 3Cdo 197/2010. V dôvodoch tohto rozhodnutia k tejto problematike uviedol: „Právna úprava prechodu dedičských práv a povinností vychádza z princípu ingerencie štátu pri nadobúdaní dedičstva. Od smrti poručiteľa do potvrdenia dedičstva alebo vyporiadania dedičov právoplatným rozhodnutím súdu (§ 175p, § 175q, § 175 zca O.s.p.) existuje určitá neistota v tom, s akým výsledkom konanie o dedičstvo skončí, ako bude vyporiadané dedičstvo medzi viacerými dedičmi a kto z nich fakticky prevezme dedičstvo. Preto pokiaľ poručiteľ zanechal viac dedičov, sú v období od smrti poručiteľa až do vyporiadania dedičstva právoplatným rozhodnutím súdu považovaní za spoluvlastníkov celého majetku patriaceho do dedičstva. Z právnych úkonov týkajúcich sa spoločných vecí alebo majetkových práv patriacich do dedičstva sú oprávnení voči iným osobám spoločne a nerozdielne. V konaní o určenie predmetu dedičstva majú z týchto dôvodov postavenie tzv. nerozlučných spoločníkov v zmysle § 91 ods. 2 O.s.p.“.

12. Uvedené právne závery je možné aplikovať aj na súčasný právny stav, keď síce konanie v tejto veci začalo ešte za účinnosti zák. č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok ale súd prvej inštancie ako aj odvolací súd rozhodoval už za účinnosti zák. č. 160/2015 Z.z. Civilný sporového poriadku. Odvolací súd nevidel žiaden dôvod odkloniť sa od ustálenej rozhodovacej praxe súdov v tomto smere, preto rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil .

13. Odvolací súd nepovažoval za potrebné sa zaoberať otázkou vydržania vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam žalovanými, keďže súd žalobu žalobkyne správne zamietol z dôvodu nedostatku vecnej legitímácie. S ohľadom na dôvody uvedené v podanom odvolaní žalobkyňou, ktorá svoje právne závery argumentačne podporila rozsudkom Najvyššieho súdu Českej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 28Cdo 2375/2012 odvolací súd uvádza, že z hľadiska teritoriálnej pôsobnosti CSP nemožno do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu zaraďovať rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky . Uvedený záver Najvyšší súd konštatoval vo veciach vedených pod sp. zn. 6 Cdo 79/2017, 6 Cdo 129/2017, 3 Cdo 224/2017, 3 Cdo 25/2018.

14. Odvolací súd o nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol zmysle ustanovenia § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP tak, že žalovaným nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Žalovaným, ktorý boli v odvolacom konaní úspešní, by patril v zmysle uvedených ustanovení CSP nárok na náhradu trov odvolacieho konania, avšak z dôvodu, že im v súvislosti s týmto odvolacím konaním žiadne trovy nevznikli, odvolací súd rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

15. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419, § 420, § 421 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolať musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).